

TAJEMNICE TACHOGRAFU CZ. I

Urządzenie, które zna każdy kierowca ciężarówki i autobusu. Jednak nie wszyscy wiedzą jak prawidłowo z niego korzystać i co zrobić, aby uchronić się przed nieprzyjemnościami podczas kontroli. Na jakie szczegóły należy zwracać baczną uwagę podczas jego eksploatacji? Co możemy odczytać z wykresówki - my użytkownicy, a co jest w stanie odczytać biegły sądowy? Na te i na inne pytania postaramy się dać odpowiedź podczas cyklu artykułów dotyczących tachografów.

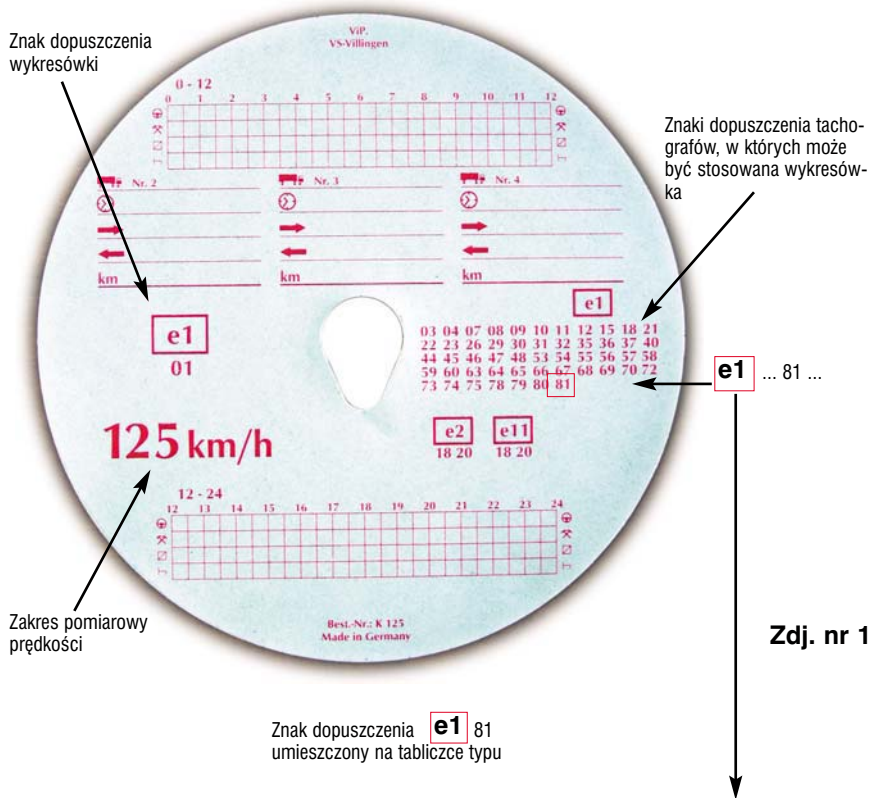
W Polsce montaż urządzeń rejestrujących samoczynnie prędkość jazdy, czas jazdy oraz postoju, tj: tachografów, jest obowiązkowy od 1 kwietnia 1999 roku. Obowiązek ten dotyczy pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej 9 ton i powyżej, które zostały zarejestrowane po 31 grudnia 1984 roku, pojazdów o DMC 3,5 tony wyprodukowanych po 31 grudnia 1999 roku. Wyjątkiem od ustawy są pojazdy Sił Zbrojnych i pojazdy komunikacji miejskiej. Obowiązek stosowania tachografów wynika z Europejskiej Umowy AETR, Ustawy o Czasie Pracy Kierowców, Ustawy Prawo o Miarach oraz przepisów wykonawczych publikowanych w Biuletynie Głównego Urzędu Miar.

Obecnie możemy wyróżnić dwa typy urządzeń stosowanych w wyżej wymienionych pojazdach. Pierwszy z nich to klasyczny znany od wielu lat tachograf typu zegarowego, który jest zintegrowany z licznikiem. Drugi to nowszy tachograf elektroniczny kształtem przypominający radio samochodowe. Standardowe tachografy służą rejestracji trzech podstawowych parametrów:

1. Prędkości jazdy;
 2. Grupy czasowej, czyli oznaczają na wykresówce, co w danym momencie robimy, bądź robiliśmy. Występują cztery grupy czasowe: czas jazdy (patrz: kierowanie pojazdem), czas pracy innej niż jazda, gotowość do jazdy (dyżur) i czas przerwy w pracy lub po pracy (odpoczynek).
 3. Zapisu drogi;
- Dodatkowo niektóre tachografy mają możliwość rejestracji grup cza-

Prawidłowy dobór wykresówki do tabliczki typu tachografu

Rozmieszczenie znaków na tabliczce typu tachografu i na wykresówce

Zdj. nr 1

sowych dodatkowych urządzeń (np. pomostów podnoszących, pomp w cysternach, żurawi) znajdujących się w pojeździe. Mogą także mieć możliwość poprzez zamontowanie dodatkowego rysika, rejestracji używania hamulców, czy zapisu zużycia paliwa.

POSTĘPOWANIE PRZED UŻYTKOWANIEM

Tachograf to nie wszystko. Równie ważnym, o ile nie ważniejszym elementem składającym się na całość procesu rejestracji jest wykresówka, potocznie zwana tarczką. To okrągła kartka papieru, na której rysik znaj-

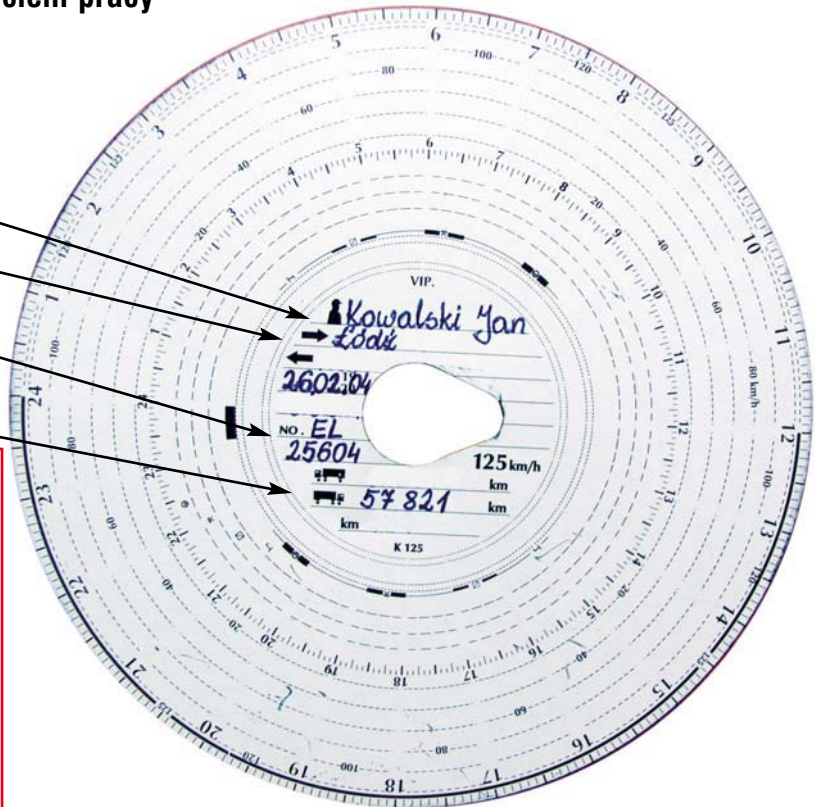
Zapisy dokonywane przed rozpoczęciem pracy

Imię i nazwisko kierowcy

Miejsce założenia wykresówki

Numer rejestracyjny pojazdu

Stan licznika kilometrów przy rozpoczęciu jazdy

PRZYKŁAD

Za brak któregośkolwiek wpisu na wykresówce grozi kara **50 zł**

UWAGA! Braki w opisie wykresówki sumują się:

- brak imienia - **50zł**
- brak miejsca wyjęcia wykresówki - **50zł**
- brak daty wyjęcia wykresówki - **50zł**
- brak stanu licznika km przy rozpoczęciu jazdy - **50zł**
- brak stanu licznika na końcu jazdy - **50zł**

Suma nałożonej kary - 250 zł

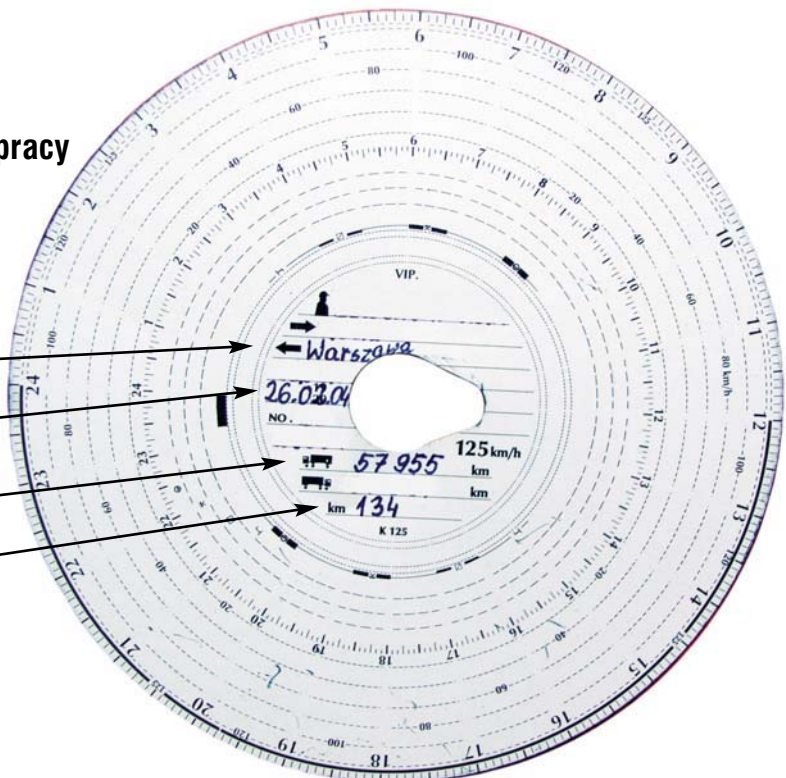
Zapisy dokonywane po zakończeniu pracy

Miejsce wyjęcia wykresówki

Data wyjęcia wykresówki

Stan licznika na końcu jazdy

Przejechane kilometry

dujący się w tachografie rejestruje poszczególne parametry jazdy wymienione wyżej. Warto wiedzieć, że wykresówka jest dokumentem urzędowym i jako taka podlega szczególnej ochronie. Dlatego też właściciele firm przewozowych mają obowiązek ich przechowywania przez okres 1 roku. Także z tego powodu na wykresówce, w miejscu rejestracji parametrów nie można nanosić żadnych poprawek, a zmiana danych to fałszerstwo, które podlega karze pozbawienia wolności od 3 do 8 lat.

Tachografy każdego typu posiadają odpowiednie, przeznaczone do nich wykresówki. Ich prawidłowy dobór ma niebagatelne znaczenie w momencie kontroli np. Inspekcji Transportu Drogowego. Znajomość zasad doboru, które przedstawimy poniżej uchroni kierowców przed nieprzyjemnościami i karami finansowymi.

Podstawowe informacje.

1. Tachograf i wykresówki muszą bezwzględnie posiadać zatwierdzenie typu wydane przez Główny Urząd Miar (zdjęcie 1).
2. Na tylnej stronie wykresówki podane są znaki kontrolne urzędzeń, w których dana wykresówka może być stosowana (zdjęcie 1).
3. Wykresówka musi posiadać taki sam zakres prędkości, co tachograf (zdjęcie 1).
4. Wykresówka musi być przystosowana do tachografów klasycznych i elektronicznych.
5. Przed włożeniem wykresówki należy ją prawidłowo opisać, tzn. w kolejności: Imię i nazwisko kierowcy, miejsce założenia wykresówki, data założenia, numer rejestracyjny pojazdu, stan licznika kilometrów przy rozpoczęciu jazdy (zdjęcie 2).
6. Po zakończeniu pracy także należy dokonać opisu ostatecznego, w kolejności: miejsce wyjęcia wykresówki, data wyjęcia wykresówki, stan licznika kilometrów na końcu jazdy, ilość przejechanych kilometrów (zdjęcie 3).

WAŻNOŚĆ

Tachografy po zamontowaniu

i wykonaniu plomb zatwierdzających zwanych cechami uwierzytelnienia mają okres ważności wynoszący 24 miesiące (licząc od pierwszego dnia miesiąca, w którym dokonano uwierzytelnienia), ale uwaga: certyfikat uwierzytelnienia tachografu traci ważność w momencie:

1. Uszkodzenia tachografu (łącznie z okablowaniem zasilającym i innym).
2. Uszkodzenia którejkolwiek plomby zabezpieczającej.
3. Uszkodzenia tabliczki pomiarowej.
4. Stwierdzenia, że błędy wskazań i rejestracji przekraczają błędy graniczne dopuszczalne.

CO MOŻEMY ODCZYTAĆ Z WYKRESÓWKI?

Wbrew pozorom praktycznie wszystko, co ma związek z jazdą. Możemy kontrolować cały przebieg dnia, czasy pracy, przerwy i odpoczynku. Możemy w przybliżeniu określić zużycie paliwa na podstawie wykresu prędkości, obroty silnika, przebyte dystans, a nawet jazdę innym, niż ustalony, kursem. Tarczka także pokaże wszelkie manipulacje, zafalszowania i nieprawidłowości w rejestracji, ale tylko pod jednym warunkiem - musimy potrafić je odczytać.

GOŁYM OKIEM WIDAĆ...

Prędkość - to, co najbardziej rzuca się w oczy po spojrzeniu na tarczkę.

Mocno poszarpany wykres, który zajmuje dużo miejsca i jest rysowany cienką kreską. Przy założeniu, że wykresówka została prawidłowo dobrana możemy określić bardzo dokładnie z jaką prędkością w danym miejscu poruszał się pojazd. Oczywiście przy określaniu odcinka drogi niezbędne jest porównanie prędkości z **wykresem drogi**. Jest to linia tworząca podczas jazdy krzywą zębatą (regularne linie rysowane z góry na dół i z powrotem po okręgu), potocznie zwana przez kierowców sierżantami, która jest wykonywana przez rysik sterowany krzywką w kształcie serca. Jedna linia na wykresówce prowadzona z góry na dół lub odwrotnie odpowiada 5 km przejechanym na drodze. Ale to tylko część z informacji. Najbardziej istotnych informacji, szczególnie w obliczu kontroli przez Inspekcję Transportu Drogowego, dostarcza **wykres grup roboczych**, gdzie odnotowywany jest czas jazdy, dyżuru i odpoczynku. Łatwo jest rozpoznać ten wykres, gdyż znajduje się blisko środka tarczki i składa się z naprzemiennych linii różnej grubości. To właśnie ich grubość określa rodzaj grupy roboczej i tak mamy: linia gruba - czas jazdy (nie może przekroczyć 9 godzin na dobę), linia średniej grubości - pasywny czas pracy, linia cienka - przerwa.
Koniec cz. I

Cdn.

W kolejnym numerze zajmiemy się szczegółowym omówieniem odczytu z wykresówki na podstawie konkretnych przykładów. Zaprezentujemy także fałszerstwa, jakich dopuszczają się użytkownicy tachografów.

Tekst powstał przy współpracy z firmą Drabpol, przy której mieści się Laboratorium Analiz Wypadkowych Tarcz i Tachografów.

Tekst i foto:
Jacek Wejman

